

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่าหมายถึงแรงดันหรือสิ่งกระตุ้นที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดออกมาอย่างมีจุดหมายปลายทาง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529)

โยธิน คັນสนยุทธ (2531) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่าเงื่อนไขใดของอินทรีย์ที่มีผลต่อความพร้อมที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือทำให้พฤติกรรมดำเนินไป

สำหรับประเภทของแรงจูงใจนั้น โยธิน คັນสนยุทธ ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แรงจูงใจทางสรีระ เช่น แรงจูงใจที่ทำให้บุคคลกินและดื่ม เป็นต้น
2. แรงจูงใจทางจิตวิทยา เช่น แรงจูงใจที่จะรักและถูกรัก แรงจูงใจที่จะสำรวจ แรงจูงใจที่จะทำใหสำเร็จ เป็นต้น

วารินทร์ สายขอบเอื้อ และสุณีย์ ฮีระคาร (2522) ได้จำแนกประเภทของแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แรงจูงใจทางร่างกาย (Physiological Motive) เป็นแรงจูงใจที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ซึ่งเกิดจากความต้องการ (Need) ทางร่างกาย ได้แก่ ความหิวกระหาย การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ความต้องการทางเพศ ตลอดจนแรงขับของการเป็นแม่ (Maternal Drive) เป็นต้น แรงจูงใจดังกล่าวเกิดจากความต้องการภายในร่างกาย และอิทธิพลของฮอร์โมน โดยเฉพาะแรงขับของความเป็นแม่ เชื่อว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับฮอร์โมน

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motive) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้จากการที่บุคคลได้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ ตัวบุคคล สถาบันต่าง ๆ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนศาสนาและการเมือง เป็นต้น แรงจูงใจทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่

1. ต้องการความรักความอบอุ่น
2. ต้องการได้รับผลสำเร็จ
3. ต้องการให้สังคมยอมรับ

4. ต้องการมีมิตรกับคนอื่น
5. ต้องการตำแหน่งและฐานะทางสังคม
6. ความก้าวร้าว

ประสาร ทิพย์ธารา (2520) ได้จำแนกแรงจูงใจออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจทางกาย (Physiological Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากแรงขับต่าง ๆ ได้แก่ ความหิว ความกระหาย การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ การหลีกเลี่ยงความเจ็บป่วย และอื่น ๆ

ร่างกายจะพยายามควบคุมรักษาภาวะภายในของร่างกายให้อยู่ในสภาพปกติอยู่เสมอ โดยจะเกิดมีแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เมื่อเกิดความกระหายก็จะต้องหาน้ำดื่ม เมื่ออบอ้าวก็จะต้องไปหาที่อากาศเย็นสบายกว่าอยู่ หนาวเย็น ๆ ต้มเพื่อให้อุ่น เป็นต้น

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จากสังคมภายหลัง เช่น เด็กร้องไห้หาแม่อาจจะไม่ใช่เพราะหิวนม แต่ต้องการให้แม่มาอยู่ใกล้ ๆ การแสดงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากแรงจูงใจทางสังคมนั้น อาจจะแตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การแสดงความไม่พอใจเพื่อน เด็กคนหนึ่งอาจจะแสดงออกโดยการขกตอย แต่อีกคนหนึ่งอาจจะหลีกเลี่ยงหนีไป เป็นต้น

ความต้องการทางสังคมนั้นแบ่งออกได้ดังนี้

1. ความต้องการเกี่ยวกับทรัพย์สินสิ่งของ ต้องการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ
2. ต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียง มีสถานภาพทางสังคมสูง คนนับหน้าถือตา
3. ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ต้องการตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น
4. ต้องการความสุขสบาย และความสนุกสนานจากการพักผ่อนหย่อนใจ

ในหมู่เพื่อน

3. แรงจูงใจส่วนบุคคล (Personal Motives) แรงจูงใจประเภทนี้มีพื้นฐานมาจากความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางสังคมประกอบกันเป็นแรงจูงใจที่พัฒนาขึ้นในตัวคนเราซึ่งจะแตกต่างกันไป การที่จะเข้าใจแรงจูงใจ ส่วนบุคคลของใครนั้นจะต้องศึกษาชีวิตประวัติของคน ๆ นั้น อย่างละเอียดทุกแง่มุมเพราะเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและสะสมมาเป็น

เวลานาน

น้อมฤดี จงพยุหะ (2519) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับแรงจูงใจ ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่าแรงจูงใจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล ที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมอันพึงปรารถนา เช่น สนใจ ตั้งใจเรียน และขยันหมั่นฝึกฝน ทบทวนบทเรียน ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนในทางที่พึงปรารถนา แรงจูงใจภายใน ได้แก่

- ก. ความสนใจพิเศษ (Special interest)
- ข. ความต้องการ (Needs)
- ค. เจตคติ (Attitude)

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motivation) หมายถึง แรงจูงใจอันเกิดจากสิ่งล่อใจ (Incentives) ภายนอกมากระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนา แรงจูงใจภายนอก ได้แก่

- ก. เป้าหมาย (Goals)
- ข. ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า (Knowledge of Progress)
- ค. สิ่งล่อใจ (Incentives)

แรงจูงใจทั้ง 2 ประเภทมีค่าต่างกัน แรงจูงใจภายในย่อมมีคุณค่ามากกว่าแรงจูงใจภายนอก แต่เป็นสิ่งที่ปลูกฝังให้เกิดแก่เด็กได้ยาก โดยทั่วไปครูมักใช้แรงจูงใจภายนอกยั่วยุบให้เด็กเกิดการเรียนรู้อยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะแรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ง่าย

จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจเป็นสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ซึ่งเงื่อนไขของอินทรีย์ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

1. ความต้องการ (Need) คือ การขาดบางสิ่งบางอย่างของอินทรีย์ อาจจะเป็นทางด้านสรีระ เช่น ขาดอาหาร หรือทางด้านจิตใจ เช่น ขาดเพื่อน ขาดชื่อเสียงเกียรติยศ
2. แรงขับ (Drives) คือ ภาวะเครียดซึ่งเป็นผลจากความต้องการ
3. สิ่งล่อใจ (Incentives) คือ สิ่งหรือเงื่อนไขภายนอก (ซึ่งถูกรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดความพึงพอใจต่อแรงจูงใจได้) ที่กระตุ้นอินทรีย์ให้เกิดการกระทำเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ (ไยธิน คันสนนุท, 2531)

เหตุจูงใจอันเกิดจากการทำงานหรืออาชีพของแต่ละบุคคลนั้น มีสิ่งจูงใจมากน้อยต่างกัน
อุทัย หิรัญโต (2524) กล่าวถึงสิ่งจูงใจในการทำงานของบุคคล มีอยู่ 6 ประการ คือ

1. ความสำเร็จของงาน
2. การได้รับการยกย่อง
3. ความก้าวหน้า
4. ลักษณะงานที่ทำ
5. ความรับผิดชอบ
6. ความเจริญงอกงาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการเลือกเรียนสาขาวิชาพลศึกษาเป็นวิชาเอกนั้นยังมี
น้อย ส่วนมากจะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เหตุจูงใจหรือปัจจัยจูงใจให้เลือกเรียน เลือกอาชีพ
เหตุผลในการเลือกหรือแรงจูงใจให้เลือกโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งพอจะนำมากล่าวได้ดังนี้

สมเจตน์ อภิวัฒน์รักษา (2515) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อ
อาชีพครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาพลศึกษา" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4
ชั้นปีละ 50 คน พบว่านิสิตทุกชั้นปีมีทัศนคติด้านการสอน จรรยาครู ประโยชน์ ค่านิยม สถานที่
ทำงาน เศรษฐกิจ และความก้าวหน้า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากด้านความ
สัมพันธ์กับบุคคลและอาชีพอื่น ๆ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีทัศนคติต่ออาชีพครูสูงกว่าชั้นปีที่ 1 และ 2

จิราภรณ์ มานะสุคนธ์ (2516) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยจูงใจในการเลือกวิชา
สังคมศึกษาเป็นวิชาเอกและวิชาโทของนิสิตนักศึกษาครูในกรุงเทพมหานคร" กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิต
นักศึกษาครูในสถาบันฝึกหัดครูในกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง จำนวน 305 คน ผลการวิจัยพบว่า
ปัจจัยที่จูงใจให้นิสิตนักศึกษาครูส่วนใหญ่เลือกวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก - โท ได้แก่

1. เป็นความตั้งใจของนิสิตนักศึกษาเองที่เลือกเรียนวิชาสังคมศึกษา
2. รักและชอบเรียนวิชานี้
3. เห็นว่าเป็นวิชาที่น่าสนใจ และมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน
4. มีพื้นฐานความรู้ในวิชานี้อยู่ในเกณฑ์ดี และได้คะแนนในหมวดวิชานี้สูง
5. เรียนง่ายกว่าวิชาอื่น
6. เลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอกมาก่อนในระดับ ป.กศ.สูง

อัญชลี บุปผาพิบูลย์ (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สถิติปัญหาและความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" โดยใช้ประชากรจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกรุงเทพมหานคร 5 โรงเรียน จำนวน 266 คน พบว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียนที่ระดับความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพอันดับแรกของนักเรียน แต่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพ อันดับรองของนักเรียน

วิเชียร เกตุสิงห์ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา" พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือก คือผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ความเชื่อมั่นของครูเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียน ความถนัดทางการเรียนด้านเหตุผล จำนวนครูทั้งหมด ความถนัดด้านคณิตศาสตร์และความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ตามลำดับ ส่วนด้านองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านโรงเรียนมีอิทธิพลสูงสุด ส่วนองค์ประกอบด้านความถนัดทางการเรียนรองลงมา

วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เขตการศึกษา 8" พบว่า นักเรียนที่ต้องการการศึกษาสูงได้แก่นักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมง ต้องการการศึกษาสูงในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ พยาบาล แต่การได้โอกาสศึกษาจะสูงในสาขาศึกษาศาสตร์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาของ

นักเรียนคือโอกาสในการทำงาน ส่วนเพื่อนฯ และครูอาจารย์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ำ

พิมประพรรณ ภาณุณณิต (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มูลเหตุจูงใจของนักศึกษาพยาบาลในการเข้าศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้นและหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับวิชาชีพพบว่า ผู้เข้าศึกษาทั้ง 2 ระดับให้ความสำคัญตรงกันว่า เหตุจูงใจให้เข้ามาศึกษาคือ เป็นอาชีพสุจริต ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เป็นอาชีพที่ค่อนข้างเสียสละ เป็นอาชีพที่มีประสบการณ์มาก เป็นอาชีพที่ต้องมีความตั้งใจอย่างแท้จริงและเป็นอาชีพที่หางานได้ง่าย

ประทีป ประพันธ์พจน์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยจูงใจในการเลือกวิชาคณิตศาสตร์ เป็นวิชาเอกของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาเอกของสถาบันอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจให้เลือกเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาเอก คือ คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานความรู้ และเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป รักและชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้รับความประทับใจจากอาจารย์คณิตศาสตร์เมื่อครั้งเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาหรือประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา

สามารถชาย จอมวิญญา (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "เหตุจูงใจที่มีผลต่อการเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงในวิทยาลัยครูและวิทยาลัยพลศึกษาภาคกลาง" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวិชาเอกพลศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 275 คน ผลการวิจัยพบว่า เหตุจูงใจที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษา คือ เป็นอาชีพที่สุจริตมีความสุข สนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายและฝึกพลศึกษา และชอบเรียนวิชาพลศึกษา

ประเสริฐ แก้วเพชร (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้" ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 536 คน ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถศึกษาต่อได้เนื่องจาก

ผู้ปกครองมีรายได้น้อย และมีบุตรหลายคนจึงไม่สามารถส่งให้บุตรเรียนต่อ ผู้ปกครองที่มีรายได้
น้อยต้องการให้บุตรช่วยเหลือในการทำงานหารายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัวหรือให้ช่วยเหลืองานบ้าน
นอกจากนี้เด็กเรียนนักศึกษาที่ว่างงานหลังจบการศึกษาเป็นตัวอย่างให้นักเรียนไม่ยอมเรียนต่อ
ผู้ปกครองกลัวบุตรจบการศึกษาแล้วไม่ทำงาน และผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าจากการศึกษาต่อ จึงไม่
นิยมให้บุตรเรียนต่อ

ทิงค์ (Tink, 1960) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "องค์ประกอบในการเลือกและไม่เลือก
อาชีพครู" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปลาย 914 คน นิสิตมหาวิทยาลัย 389 คน และ
ครู 132 คน จากโรงเรียนและมหาวิทยาลัย รวม 8 และ 6 แห่ง ตามลำดับ พบว่าองค์ประกอบ
ที่ทำให้เลือกอาชีพครูคือ อาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าสนใจและน่าสนใจ เป็นอาชีพที่ก่อให้เกิด
- จินตนาการ ชอบทำงานร่วมกับเด็ก มีโอกาสได้ทำงานในแขนงวิชาที่ชอบและได้สมาคมกับเด็กที่ดี
ส่วนเหตุผลที่ทำให้ไม่เลือกอาชีพครูได้แก่ สภาพการทำงานไม่ดี ตนเองมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ไม่
เคยสนใจอาชีพนี้ รายได้น้อย และสนใจอาชีพอื่น ๆ มากกว่า ตามลำดับ

อลสเวิร์ธ (Allsworth, 1959) ได้ศึกษาเรื่อง "ปัจจัยในการมุ่งใจให้เลือกอาชีพ
ของนักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน" พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่เป็นแรงจูงใจคือ ครู ความสนใจของ
ตนเอง รุ่นพี่ ญาติ ตามลำดับ ปัจจัยอื่นที่เป็นแรงจูงใจได้แก่ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้าน
วิทยาศาสตร์ที่จัดขึ้นในโรงเรียน

โอซากลู (Ozaglue, 1965) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการเลือกอาชีพของ
นักเรียนชั้นมัธยมปีสุดท้ายที่ประสบความสำเร็จทางวิชาการและไม่ประสบความสำเร็จทางวิชาการ
พบว่า นักเรียนที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จทางวิชาการ มีความแตกต่างกัน
นักเรียนที่ประสบความสำเร็จจะมีความเชื่อมั่นในตัวเองทั้งด้านบุคลิกภาพและการเลือกอาชีพสูง
ส่วนนักเรียนที่พบความสำเร็จต่ำทางวิชาการจะมีการเลือกอาชีพที่ไม่ตรงกับความสามารถและ
ความสนใจที่แท้จริงของตน

มริ (Mori, 1966) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์แรงจูงใจให้มาประกอบอาชีพครู" ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษานามหาวิทยาลัยมิชิแกน จำนวน 556 คน เป็นชาย 188 คน หญิง 368 คน พบว่าแรงจูงใจให้มาประกอบอาชีพครู มีเหตุผลมาจากองค์ประกอบ 2 ประการคือ

1. มีทัศนคติที่ดี มีความศรัทธา และมีค่านิยมที่ดีต่ออาชีพครู
2. เกิดจากความต้องการและความสนใจที่จะมาประกอบอาชีพครู

ไอเรเดีย (Iredia, 1987) ได้ทำการศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างทัศนคติของนักเรียนสายวิชาชีพและนักเรียนสายสามัญ นอกจากนี้ยังศึกษาถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างการเลือกโปรแกรมการเรียนกับเพศ และการเลือกโปรแกรมการเรียนกับรายได้ของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยม จำนวน 370 คน เป็นชาย 171 คน หญิง 199 คน พบว่า

1. ทัศนคติของนักเรียนสายวิชาชีพและนักเรียนสายสามัญที่มีต่อการศึกษาด้านอาชีพจะต่างกัน
2. ความแตกต่างของทัศนคติดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากความคิดเห็นของพ่อแม่
3. ความแตกต่างดังกล่าวไม่ได้มีผลจากการได้รับความรู้ทางการศึกษา
4. ความแตกต่างดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากการเลียนแบบผู้ใหญ่
5. เพศไม่มีผลต่อการเลือกโปรแกรมการเรียน
6. รายได้ของครอบครัวมีส่วนสำคัญในการเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียน

ฮอลล์ (Hall, 1988) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา" กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูที่ปรึกษา 7 คน ครูผู้สอน 26 คน และนักเรียนระดับ 10, 11, 12 จำนวน 227 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์ พบว่า การเลือกโปรแกรมการเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการที่จะทำให้อ自己有知识和ทักษะความชำนาญในอาชีพ